

KYRK fönstret

MALIN BERGHAGEN

*”Ett av de bästa sätten
att hålla sig frisk är att
vara tacksam”*

**MARIANA UVEMO,
BLIVANDE DIAKON**

*”Jag vill finnas
till vid oj för att
förhindra aj”*

**EMMA BACKLUND,
FRIVILLIG I LOTTAKÅREN:**

*”Vår viktigaste
uppgift är att
stärka kvinnor
i samhället”*

5

**BÖCKER
SOM VÄCKER
MINNEN**

TEMA

MINNEN

*Vem är man när man
glömt vem man är?*

Camilla

Foto: GETTY IMAGES

I höstlöven finns de vackraste minnena

Gud, vår Skapare, tack för hösten med den klara luften, de vackra, lysande färgerna, den nyplöjda åkern och den mognande frukten. Du som är densamme både höst och vår, hjälp oss att mogna i vår tro, stärkas i vårt hopp och få en djupare kärlek till dig och varandra. Och när vi blir gamla, vissnar och dör, ge oss då del i det liv som aldrig dör. Amen.

Ur Bönboken, tradition och liv

HÖSTEN HAR SEDAN min pappa gick bort i oktober 2013 ändrat karaktär för mig. Före det tyckte jag inte särskilt mycket om denna årstid som obönhörligen tog död på sommarens skönhet och alla de drömmar som solen och värmen burit med sig. Visst, hösten var en vacker årstid med all den färgprakt som naturen bjuder på, men den innebar också trista, gråmulna dagar med kyla och ihållande regn. Nej, hösten var ingen favorit för mig.

Men den morgonen min pappa tog sitt sista andetag och jag sedan satte mig i bilen på Sunderby sjukhus för att åka hem, då visade sig hösten från sin allra bästa sida. Naturen sprakade som av eld i den friska brisen medan solen sken från en klarblå himmel. Det var lugnt och skönt ute. Och jag kände mig så otroligt lättad över att han äntligen hade fått frid. Över att jag faktiskt hade funnits där för honom in i det sista. Jag förstod inte där och då att det som precis hade hänt skulle vända upp och ner på hela min tillvaro under det kommande året. Jag bara andades, och tog in skönheten runtomkring mig.

ATT SÖRJA TAR tid, och det är viktigt att ge sig själv den tiden. Det tog ganska precis ett år innan den mest intensiva fasen i min sorgebearbetning var över. Inte

Under allhelgonahelgen lyser tusentals lyktor och ljus upp på Bodens kyrkogårdar. Många besöker också andakterna och minnesgudstjänsterna som hålls runtom i våra kyrkor och kapell.

Foto: CAMILLA ARVIDSSON

så att jag inte längre kände smärta och saknad, för det gör jag fortfarande, utan mer som att jag återfann stabilitet och fotfäste. Den där första hösten efter hans bortgång kändes det som att mitt liv i vissa delar började om, att trycket över bröstet lättade, och jag kunde med något lättare steg tända ljus för min pappa i askgravlunden den allhelgonahelgen.

Efter det är hösten den bästa tiden på året för mig. Jag älskar att vara utomhus. Den klara, friska luften är lätt att andas och gör mig lycklig, och det spelar inte längre någon roll att det regnar lite ibland. I höstlöven som sakta faller till marken finns de vackra minnena av min pappa.

Camilla Arvidsson

Kommunikatör 0921-775 32

camilla.arvidsson@svenskakyrkan.se

”Att sörja tar tid, och det är viktigt att ge sig själv den tiden.

INNEHÅLL

Din församling

- 4 **Lottakåren**
Mer än ärtsoppa
- 6 **POSOM** Redo
att stötta i kris
- 8 Kyrkoherden
har ordet

Tema minnen

- 10 Vem är man om
man blir dement?

Porträtt

- 16 **Malin Begrhagen**
Jag tackar för
dagen som varit

Övrigt

- 20 **Spaning** Sorgens
olika ansikten
- 23 **Hållbarhet** Klimat-
neutral kyrkogård
- 25 Ljusbäraren
- 28 **Intervju** Mariana
Uvemo, blivande
diakon
- 28 Kyrkvärd – något
för dig?
- 31 Korsord

Verksamhets-
chefen Maria-
na Uvemo blir
snart diakon.

Foto: CAMILLA
ARVIDSSON

Trycksak
5041 0004

EN DEL AV **amos**

Svenska kyrkan
BODEN

Foto: GUSTAF HELLSING

Allhelgona – ett sätt att hedra sina avlidnas minne

»Allhelgonahelgen är den tid på året då vi tillsammans med människor i Sverige och världen uppmärksammar och minns dem som har lämnat det här livet. Det är en helg då vi påminner oss om att döden finns, och drabbar oss alla.

Det finns många fina och stämmningsfulla sätt att hedra våra avlidnas minne. Kanske vill

du delta i en minnesgudstjänst eller besöka en kyrkogård för att tända ett ljus på en väns eller släktings grav. Eller promenera bland gravarna och förundras över det vackra. Du kan också välja att minnas nära och kära genom att tända ljus hemma och ha kontakt med närstående, tända ett digitalt ljus på bönwebben eller delta i en tv-sänd minnesgudstjänst.

Raderade kvinnor intar scenen

»Välkommen till den musikaliska föreställningen *Raderade kvinnor* med Tina Wilhelmsson den 13 oktober i Matteuskyrkan. En föreställning om fantastiska kvinnor som raderats ur historien. Om kvinnor som haft stor betydelse, men som inte omnämnts i skolans undervisning. En härlig blandning av musik och föreläsning.

Foto: WIKIPEDIA/PUBLIC DOMAIN

Missa inte föreställningen

Datum: 13 oktober. **Tid:** Klockan 19.00.
Plats: Matteuskyrkan, Spikvägen 15a, Boden.

REDAKTION

Redaktör: Camilla Arvidsson
Adress: Kyrkfönstret,
Strandplan 25, 961 34 Boden
Mejladress till redaktören:
camilla.arvidsson@svenskakyrkan.se
Telefon: 0921-77 532
Upplaga: 14 300 exemplar

Webbplats: svenskakyrkan.se/boden
Produktion och ansvarig utgivare:
Verbum AB, för kontakt se verbum.se
Distribution: Postnord
Tryck: Stibo Complete, Katrineholm
Omslagsfoto: Joakim Nordlund

VEM?

Emma Backlund, assistent på församlingsexpeditionen i Boden, jobbar ideellt för fred, demokrati och mänskliga rättigheter

Lottakåren är så mycket mer än att laga ärtsoppa i skogen

Text & foto: **Joakim Nordlund**

5

tusen

» Ungefär så många medlemmar – i alla åldrar över hela Sverige – har Lottakåren, och är i dag ett av landets största kvinnliga nätverk.

» Organisationen är uppbyggd av flera lokala kårer, så kallade lottakårer, och verkar både inom Försvarsmakten och den civila krisberedskapen. Närmast lokala kårer är Boden-Luleå lottakår.

» För mer information om Lottakåren, se www.svenska-lottakaren.se

» I sitt jobb som assistent på församlingsexpeditionen i Boden möter Emma Backlund många av dem som kontaktar församlingen med frågor eller funderingar. Vid sidan av sitt ordinarie arbete har hon också ett engagemang i Svenska Lottakåren (SLK). Lottakåren är en partipolitiskt obunden och frivillig försvarsorganisation för kvinnor i Sverige. Rörelsens syfte är att rekrytera och utbilda kvinnor till uppgifter inom det svenska totalförsvaret och att bedriva totalförsvarsinformation.

– Bakåt i tiden har jag varit hemvärnsungdom. Lite senare gick jag med i Lottakåren och där har jag sedan dess haft ett stort och långvarigt engagemang. Jag har även gjort värnplikten, och därefter två utlandsmissioner, berättar hon.

EMMA BOR I Lombäcken, och hon är utbildad gymnasielärare i ämnena samhällskunskap och geografi. Hon har också arbetat på Bodens begravningsbyrå, men sedan tre år tillbaka är hon anställd i Svenska kyrkan Boden. På brickan som hon har på sin militära uniform står en näst intill obegriplig kombination av förkortningar.

– Förkortningarna innebär att jag har ett hemvärnsavtal med ledningspluton som stöttar upp

Lottakåren stärker bland annat upp staben för Militärregion Nord med stabsassistenter, signalister och bilförare.

Militärregion Nord's stab. Vi går in och stärker upp staben med bland annat stabsassistenter, signalister och bilförare. Och där är jag stabsassistent. Så jag gör egentligen samma saker som i mitt ordinarie jobb inom församlingen, men då i stället i gröna kläder, säger hon.

Vad säger gemene man om du nämner Lottakåren?

– Det är ju främst förplägnad. Att vara ute i skogen och tillaga ärtsoppa.

Det låter lite som i 91:an, men Lottakåren finns alltså på riktigt än i dag?

– Lottakåren finns fortfarande i allra högsta grad, men bilden av ärtsoppa i skogen är rätt förlegad. Det finns fortfarande fältkockar, men Lottakåren är så mycket mer.

Som till exempel?

– Där vi har vuxit mest är nog på stabsassistentsidan. Där finns

vi i inom det militära, men också civilt. Ungefär hälften av Lottakårens totala avtal är med civila myndigheter. Men det är inte så många som känner till det.

Hur arbetar Lottakåren på den civila sidan?

– Vi stärker upp vid en mängd olika kriser i samhället. Under pandemin har vi stärkt upp regionen. Här i Boden har vi till exempel varit vaccinationsvärdar. Men det är på många områden i det civila samhället som vi hjälper med utbildad personal. Lottakårens huvuduppgift är också att utbilda och personalförsörja viktiga funktioner i samhället.

Det låter som ett meningsfullt uppdrag?

– Jamen, det tycker jag absolut. Om man ser på det civila samhället och på hur vi kan stärka det, så har vi bland annat en utbildning som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utformat. Den heter "Sköt dig själv", och handlar om hur man ska ta hand om sig själv för att kunna ta hand om andra. Där får man lära sig hur man som individ ska bli starkare, för att sedan också kunna bidra till att stärka samhället.

Hur ser intresset ut för att bli medlem i Lottakåren?

– Vi har fått en enormt stor

Under presidentvalet 2019, då Volodymyr Zelenskyj valdes till president i Ukraina, var Emma i landet som valobservatör. Foto: PRIVAT

Kunde du ana eller se den här utvecklingen med en rysk ockupation och ett fullskaligt krig?

– Man är ju så naiv att man tänker att sådant där inte kommer att kunna hända. Ändå så visste man i bland annat Dombasområdet eller på Krim. Där bedömdes läget som alltför farligt, så där fick vi inte komma in överhuvudtaget.

Lärde du känna några i Ukraina?

– När man åker ut på en valobservation arbetar man i team om fyra. Man är två valobservatörer, en tolk och så en chaufför. Jag har haft mycket kontakt med tolkarna som jag arbetade med där.

Är de kvar?

– Ja, de är kvar. Jag har pratat med dem och sagt att om de behöver komma så löser vi på något sätt mat och logi och sådant. Men de har valt att vara kvar ändå.

Vad tänker och känner du när du ser bilderna från Ukraina i dag?

– Det är ju bara så tragiskt. Jag blir ledsen och väldigt illa berörd. Det känns som att det är i ett grannland när det är så nära i Europa. Och när man sedan har varit där så nyligt, och sett många av platserna. Det är så galet. Att det händer i ett europeiskt land.

Vilka är det viktigaste uppdragen för Lottakåren framöver?

– Det gäller att ta vara på det engagemang som har uppstått nu. Det är en utmaning, för alla utbildningar är baserade på det engagemang som var före pandemin. Under pandemin har sedan alla kurser varit inställda, och nu har vi fått en medlemsökning på cirka 25 procent i organisationen. Men vår huvuduppgift är fortsatt att stärka kvinnor i samhället. Det är vår viktigaste uppgift.

tillströmning av människor sedan Ryssland invaderade Ukraina. Det gäller både på riksnivå och till vår lokala kår.

Du har också varit iväg på utlandstjänst?

– Som militär har jag varit i Kosovo vid två tillfällen, 2002 och 2003. Och även där har jag arbetat med just stabs- och sambandsbitar.

Du har också haft andra internationella uppdrag?

– Jag har varit ute som valobser-

Emma Backlund har ett starkt engagemang i Svenska Lottakåren, Sveriges största frivilliga försvarsorganisation för kvinnor.

vatör. Jag har varit i Kirgizistan, och även i Ukraina vid två olika tillfällen. Men det har ingenting med det militära, det gröna, att göra.

Var i Ukraina har du varit?

– Det var under presidentvalet 2019, under de två observationerna. Under den första presidentvalsomgången var jag stationerad i Poltava, och sedan utskickad på landsbygden. I den andra svängen var jag till Odessa, och sedan vidare ut till mindre orter i närheten.

” Vår huvuduppgift är att stärka kvinnor i samhället. Det är vår viktigaste uppgift.

VAD?

POSOM – beredskapsgruppen som samlar viktiga funktioner från hela samhället

Redo att stötta människor i kris

Text & foto: **Anna Bergström**

» Vid allt från stora samhällsomvälvande olyckor till familjetragedier finns krisgruppen POSOM till vår hjälp. Med i gruppen finns funktioner från hela samhället, bland andra Svenska kyrkan, vars församlingshem också är basen då POSOM träder in.

POSOM, som står för psykiskt och socialt omhändertagande, finns i hela landet. Här i Bodens kommun har funktionen

funnits länge och blev för cirka 20 år sedan officiellt organiserad som POSOM. Genom åren har de ryckt ut vid en mängd olika händelser. Vid olyckor, bränder och senast efter dödsskjutningen vid Max, mötte POSOM upp på platsen och fanns även med vid en minnesstund. De har också trätt in lokalt då det hänt stora saker på andra håll i världen, exempelvis vid tsunamin i Thailand och massakern på Utøya i Norge, där

människor även i vår kommun var berörda.

– Framför allt är POSOM:s stora roll att vara samtalspartner, att du aldrig ska känna dig ensam när du varit med om något hemskt, förklarar Bengt Nilsson, POSOM-samordnare i Bodens kommun.

Som tidigare räddningschef i Bodens kommun har han bildat den första POSOM-gruppen och följt och deltagit i dess arbete under alla år som ansvaret låg under Räddningstjänsten. I den nya kommunala organisationen blev han tilldelad ansvaret att samordna POSOM i ny tappning. Det arbetet pågår, och precis som tidigare är Bodens kommun huvudman. Arbetsmodellen, erfarenheten och flera av de tidigare medlemmarna finns kvar sedan tidigare.

POSOM-GRUPPEN BESTÅR AV ett brett spektrum av samhällsfunktioner som kan stötta med strategisk planläggning, tydligt ledarskap, kunskap om människans reaktioner i kris, handlingskraft för att återskapa grundtrygghet samt förmåga att ge långsiktigt

stöd till drabbade personer.

I gruppen ingår representanter från polis, räddningstjänst, de kommunala förvaltningarna, Regionen, Försvarsmakten och Migrationsverket. Från Svenska kyrkan är en garnisonspastor, en diakon och en församlingsassistent med.

VEM ÄR DET då som bestämmer när krisen är så stor att POSOM ska kallas in?

– I de allra flesta fall är det räddningsledaren som gör en be-

Medlemmarna i POSOM-gruppen använder sina personliga erfarenheter och yrkeskunskaper och kan stötta både i familjen, större sammanhang eller skolor, förskolor med mera som drabbats.

När Posom kallas in öppnas dörrarna till församlingsgården i Boden, Harads eller Gunnarsbyn. "Det är platser som alltid är tillgängliga och lätta att snabbt och smidigt komma in i", säger Bengt Nilsson, samordnare. Här tillsammans med Charlotte Unée, Annette Marks och Elisabet Holmberg.

dömning när något har hänt, säger Bengt Nilsson.

Men det kan också vara någon ute på de kommunala förvaltningarna, i en skola eller andra organisationer, som lärmar via sina kontaktpersoner. Som privatperson kan du själv begära POSOM via kommunens medborgarservice eller SOS Alarm. De kontaktar gruppen som bedömer läget. POSOM har ingen jourberedskap utan tjänstgör i egenskap av sitt ordinarie yrke. När POSOM kallas

kontakts de personer i gruppen som behövs och alla som har möjlighet kommer.

Alla som ingår i POSOM-gruppen har i sitt vanliga jobb erfarenhet av och utbildning i kris hantering av olika slag. Gruppen har också gemensamma utbildningar och träffar för att bygga upp samarbetet och fylla på sina kunskaper. Genom att så många olika organisationer, myndigheter och professioner är representerade kan de också snabbt begära in

mer resurser från sina respektive arbetsplatser då det behövs.

I AUGUSTI SAMLADES den nya POSOM-gruppen och besökte tillsammans de tre poster som fungerar som samlingsplatser i kommunen. Samtliga är kyrkans församlingshem i Boden, Gunnarsbyn och Harads. När något traumatiskt händer som gör att människor behöver mötas och samtala, är det i dessa lokaler som POSOM upprättar sitt arbete.

Ett svårt svar på enkel fråga

Hur är det?

”Det går upp, och det går ner.”

”Jo, tack. Det knallar och småspringer.”

”Tja. Huvudet upp och fötterna ner.”

”Ja, vad ska man säga? Man mår som man förtjänar.”

Svaren på frågan ”Hur är det?” varierar i uttryck.

Och jag tänker ibland att orden faller automatiskt därför att det som egentligen pågår är för mycket, för svårt, för att klämma in i ett kort svar. Och det är väl det korta, enkla svaret den frågande personen egentligen vill ha. Även om det finns mer att säga. Men tänk om det bara är en förutfattad mening. Tänk om det är tvärtom! Människor är mer omtänksamma än vad vi kan ana. Väldigt många förstår varför vi har en mun och två öron. Vi vandrar tillsammans på vår livsväg. Som egna personer, men tillsammans. Vilken är din livsberättelse? Jag vill gärna lyssna om du vill berätta. Vill du lyssna på mig? Eller är det kanske så att vi bara vill vara tysta, men bredvid varandra.

VI NÄRMAR OSS allhelgonahelgen. Den helg där vi uppmärksammar och minns de av våra kära som avlidit. Det kanske känns viktigt att besöka gravar eller minneslundar för att tända ljus. Eller så har du en annan, alldeles särskild plats dit du går för att minnas. Eller så passar det just dig bäst att få stanna hemma och i stillhet minnas. Det finns inget rätt. Det finns inget fel.

Det kan för några av oss också kännas viktigt att få prata om vår sorg och saknad. Att berätta om den som dött. Hur hen var. Vilka egenheter som var karaktäristiska. Och du som frågar – för jag hoppas att du frågar – ge dig tid att lyssna. Men också att acceptera om du inte får något svar därför att orken att besvara dina frågor, hur omtänksamma de än är, inte finns just nu.

När jag möter sörjande blir jag gång efter annan tagen över att få ta del av deras livsberättelse. När en äldre förälder avlidit och den andra föräldern fortfarande lever brukar vi sitta ned i lugn och ro och prata. Många gånger är de vuxna barnen med. Det som jag finner extra berörande är när den efterlevande partnern börjar berätta om hur de träffades. Alltså TFB = Tiden Före Barnen. Ögonen börjar mitt i sorgen att glittra och rösten blir varm och vi får höra, jag och barnen, om förälskelsen som drabbade de då unga tu. Hur han spanade in henne där hon satt med sina väninnor. Hur han förde henne i dansen. Hur vacker hon var i sin blåa klänning (jodå, nog minns han färgen). Hur snygg han var med hårlocken som föll ned i pannan (jodå, nog minns hon frisyren). Hur de kramade varandras händer på bion. Det som berättas kan vara okänt för barnen, och det är intressant att se hur de lyssnar ivrigare och ivrigare och inser att deras föräldrar har varit unga, förälskade, flörtiga och attraherade av varandra.

Foto: ALEX & MARTIN

”Och från tronen hörde jag en stark röst som sade: Se, Guds tält står bland människorna och han skall bo ibland dem, och de skall vara hans folk, och Gud själv skall vara hos dem, och han skall torka alla tårar från deras ögon. Döden skall inte finnas mer, och ingen sorg och ingen klagan och ingen smärta skall finnas mer. Ty det som en gång var är borta.”

Uppenbarelse-
boken 21:3

För säg mig det barn, vuxet eller litet, som ser sina föräldrar som något annat än föräldrar. Vadå partners? Klätt upp er och gått på markerad? Friade pappa utanför bion i snöfallet? Oj, ett liv före oss!

NÄR BARN FÖRLORAR en förälder är det inte alls säkert att orden finns där på samma sätt. Tvärtom. Hur ska

ett barn kunna förklara hur hen mår när det oförklarliga skett och mamma eller pappa har dött? Jag och en av församlingspedagogerna fick gå en utbildning för några år sedan som leddes av Rädda Barnen om hur vi som vuxna kan möta barn i sorg och kris. Om hur exempelvis teckningar kan fylla en viktig funktion i stället för ord. Jag ska ge ett exempel. En vuxen kan man fråga om hur livet med den avlidne var. Man kan fråga hur det är att leva

med sin sorg just nu och man kan fråga om hur den sörjande ser på framtiden. Vuxna har ofta ord för det. Men för barn är det svårare. Då kan vi använda färger och med färgernas hjälp kan barnet rita dåtid, nutid och framtid. Vi fick också lära oss att inte fråga vad barnet känner för det kan vara för svårt att med ord berätta. Vi ska i stället fråga vad barnet tänker, för genom att höra hur barnet tänker kan vi närma oss hur barnet känner.

Vid en av de många lärorika lektionerna fick vi lära oss att barn har ett behov av att höra berättelsen om föräldern som inte lever längre. Det är viktigt att behålla fotografier och titta igenom dem när barnet så önskar: ”Titta så lik du är din pappa. Ni har samma näsa”. Det är viktigt att berätta om vad de tyckte om: ”Mamma tyckte också om chokladbollar”. Att hjälpa barnet till berättelsen om sin bortgångna förälder är en viktig uppgift som vuxna runt omkring har. Jag kan inte nog understryka det.

OAVSETT ÄLDER SÖRJR vi när den vi älskar avlider. Och det är viktigt att ge sig tid att sörja, och att omgivningen stöttar efter bästa förmåga. Till oss som sörjer vill jag säga: Gud har en hälsning till oss om hopp och liv mitt i all sorg. För allhelgonahelgen är också en hoppfull helg. Vi får hoppas att döden inte har sista ordet. Vi får hoppas att det finns en himmel som vi får tro är öppen för oss när vår stund kommer. Vi får hoppas att vi får träffas igen inför Guds ansikte. Alla ljus som tänds och som vi ser får påminna oss om Jesus Kristus som är världens ljus. Den som tror på honom ska inte vandra i mörker utan ha livets ljus. Jesus Kristus, Guds son, som besegrade döden när han uppstod till evigt liv. Och vi får tro och hoppas att Jesus Kristus vill ge oss del av sitt eviga liv. Eller himlen som vi också kan säga.

Anna Grenholm

Biträdande kyrkoherde i Boden

Folkförsoningens träd i Uppsala domkyrka.

Foto: MAGNUS ARONSON

Ljusbärare för hopp i världen

Under allhelgonahelgen tänds tusentals ljus i ljusbärare i kyrkorna. De är ibland formade som glober och symboliserar hopp för världen. Idén med ljusbärare kom till vid ett möte i Uppsala 1968, där Martin Luther King skulle ha deltagit.

» Den första ljusbäraren tog plats i Svenska kyrkan för drygt 50 år sedan. I Sverige är ljusständning den kanske vanligaste religiösa ritualen – ett uttryck för folklig och allmänmänsklig andlighet. På kort tid har en stor ljusstake för små andaktsljus blivit så gott som standard i Sveriges kyrkor. Vi ser, inte minst, vid större katastrofer och händelser hur ljusbärarna

runt om i landet snabbt fylls med tända ljus.

ÄNDÅ ÄR LJUSBÄRAREN i denna form alltså inte särskilt gammal. Det var nämligen 1968 som Martin Luther King skulle ha talat i Uppsala domkyrka vid ett stort möte för representanter från världens alla kyrkor. När han sköts ihjäl en tid dessförinnan tog en av domkyrkans präster initiativ till en stor ljusstake. En så kallad ljusbärare, med titeln *Folkförsoningens träd*, fick hedra medborgarrättskampens minne. Prästen var Martin

Lönnebo, som senare skulle bli känd som biskop, författare och skapare av Frälsarkransen.

LJUSBÄRARE DÄR ENSKILDA personer kan tända ljus ansågs tidigare vara en katolsk tradition som inte riktigt passade i Svenska kyrkan. Ljusbäraren blev dock en succé och företeelsen spred sig över landet. Bara i landets 13 domkyrkor tänds idag cirka 600 000 ljus per år. Och då har Svenska kyrkan ytterligare mer än 3 000 kyrkor över hela landet.

Källa: svenskakyrkan.se

Foto: GETTY IMAGES

! VISSTE DU ATT...

» ...ljusbäraren *Folkförsoningens träd*, skapad av konstnären Olof Hellström, kom att bli landets första ljusbärare i sitt slag. I dag finns liknande ljusbärare i nästan alla kyrkor inom Svenska kyrkan.

VEM?

**Mariana Uvemo,
verksamhetsnära ledare
på väg till diakon**

Jag vill finnas till vid o-j – för att förhindra a-j

Text: *Johan E Skoglund* Foto: *Camilla Arvidsson*

Sedan förra sommaren har Gunnarsbyns församling en ny diakoniassistent, och sedan några månader tillbaka har Svenska kyrkan i Boden i samma person även en ny verksamhetschef. I höst har hon dessutom börjat läsa till diakon. Möt Mariana Uvemo.

» Att intervjuva någon i den stora salen på församlingsgården kan ibland kännas överdimensionerat för bara två personer. Det är ett sådant omfångsrikt rum. Inte ett dugg så med Mariana Uvemo. Hennes positiva energi fyller rummet så det räcker och blir över. Hon berättar engagerande och inspirerande om sin livs- och chefsresa. Från uppväxten i Nattavaara utanför Gällivare till här och nu i Boden.

– Det var en idyll jag växte upp i. Skola, två affärer, kiosk, bensinmack och bio varje söndag, berättar Mariana.

IOGT-NTO och Svenska kyrkan

anordnade aktiviteter, och mycket skedde på ideell basis.

– Vi hade en diakon och diakonissa som bodde i en lägenhet i församlingsgården. De fick mig intresserad av kyrkan, fortsätter hon. Vi var annars en vanlig Svensson-familj som gick till kyrkan vid högtider.

Mariana blev sedan ungdomsledare inom Svenska kyrkan.

– Mina föräldrar tog med oss barn och besökte släktingar på äldreboenden. Så fick jag mitt intresse för att jobba med människor, säger Mariana. Som tioåring sade jag att en dag ska jag bli chef på ett äldreboende, och under min utbildning fick jag sommarjobba med det.

EFTER ATT HA provat lyckan i Stockholm flyttade hon till Östersund för att läsa social omsorg med inriktning mot ledarskap. Redan då, för 30-talet år sedan, lades grunden till det nära ledarskap

” **Jag hade bara hört gott om organisationen. Något som visade sig stämma när jag kom hit.**

Mariana Uvemo om Svenska kyrkan Boden

Mariana Uvemo praktiserat sedan dess. Först i 27 år inom kommunal omsorg, och sedan sex år inom Regionen som verksamhetschef för bland annat hjälpmedelssidan. I samband med den stora omorganisationen valde Mariana Uvemo att mitt i livet byta karriär, och sökte jobb som diakoniassistent.

Att det blev just Svenska kyrkan i Boden är ingen slump.

– Min syster jobbar här som församlingsvärd sedan 25 år tillbaka, och jag har bara hört gott om organisationen. Något som visade sig stämma när jag kom hit, säger Mariana nöjt.

Som diakoniassistent får hon jobba nära människor ute i Gunnarsbyn med omnejd, till exempel i studiecirkeln Matlagning för män.

I våras fick Mariana information om att man sökte en verksamhetschef på halvtid till Svenska kyrkan i Boden. Hon sökte och fick tjäns-

KORT OM...

Mariana Uvemo

Ålder: 57 år.

Bor: Alvik.

Familj: Maken Niklas, tre vuxna barn och ett barnbarn.

Mitt i livet valde Mariana Uvemo att sadla om och lämna uppdraget som chef inom Regionen för att kunna läsa till diakon i Svenska kyrkan.

ten. Den innebär att hon kommer att vara arbetsledare för präster, diakoner, pedagoger och musiker i Gunnarsbyn, Matteuskyrkan, Mariakyrkan och distrikt City. Tjänsten är helt nyinrättad, och Mariana ser verkligen fram emot att tillsammans med medarbetarna fylla den med relevant innehåll. Samtidigt fortsatte hon också sitt jobb som diakoniassistent, fast nu bara på halvtid.

VI PRATAR MYCKET om hur ledarskapsrollen har förändrats under de år hon har haft olika chefsjobb. Det har blivit fler hierarkier, men även fler chefer inom varje hierarki, sedan början av 90-talet. Antalet medarbetare per chef har också ökat. Därför känns det skönt för Mariana Uvemo att få komma till en organisation där hon känner att hon får praktisera ett närvarande ledarskap och vara en nära chef.

– Jag brukar tala om oj och aj. Oj, vi ser en risk för att något skulle kunna hända. Aj, något har hänt. Jag vill finnas till vid oj för att om möjligt kunna förhindra aj, säger Mariana Uvemo.

Under sina år som chef har Mariana Uvemo vidareutbildat sig både inom kbt och specialpedagogik. Men nu i höst väntar en ny utmaning. Då ska hon börja läsa till diakon på distans vid Uppsala teologiska institut. En tvåårig utbildning. Hon ser mycket fram emot att ta tåget ner till Uppsala några gånger per termin för att möta – för henne – nya och okända människor från hela landet. Hon har bara fått stöttning från vänner och familj när hon pratat om sina avsikter att byta bana.

– När jag berättade för min man att jag ville läsa till diakon svarade han bara ”det sa du väl redan för många år sedan”.

Att det blir just tåg till Uppsala är, precis som att hon hamnade i Boden, ingen slump.

– Jag har ett stort miljöintresse. Gården i Sörbyarna utanför Luleå drivs med solceller, och till husbehov odlar jag grönsaker. När jag handlar väljer jag alltid ekologiskt.

Att pendla till och från Boden har hon inget emot.

– I elbilen kopplar jag på, respektive av, jobbet. Det känns skönt.

PÅ DEN AVSLUTANDE frågan om vad hon ser för utmaningar i sitt nya jobb som verksamhetschef svarar Mariana Uvemo att hon vill öka och bredda samverkan mellan Svenska kyrkan och det övriga samhället.

– Se bara på hur kriget i Ukraina fått Svenska kyrkan att ihop med andra aktörer dra i gång hjälparbete för flyktingar här i Boden. Och att öka medlemsantalet genom att visa hur kyrkan kan vara relevant i vår tid med ökad individualism. Att skapa en trygg plats med utrymme för den goda, kärleksfulla människan, där vi är starka tillsammans.

Utmanande uppdrag för den verksamhetsnära ledaren som vill jobba med och för människor.

Kyrkvärden får gärna vara delaktig i utdelandet av nattvarden.

Foto: JOHANNES FRANSEN

KYRKVÄRDENS ROLL

»Att vara kyrkvård innebär att man är värd i "Guds tjänst" och har som sin främsta uppgift att skapa delaktighet och hemkänsla för gudstjänstdeltagarna. Alla som kommer till kyrkan ska känna att de har ett utrymme där, att de är inkluderade och att de tillsammans med dem som tjänstgör blir en del av ett sammanhang.

I Överluleå kyrka har kyrkvårdarna särskilt utmärkta platser.

Foto: JOHANNES FRANSEN

BAKGRUND

»Det finns en lång historisk tradition av att församlingsmedlemmar deltagit i och haft särskilt ansvar för olika delar av församlingens praktiska angelägenheter och arbetet kring gudstjänsterna. Redan på 400-talet i Rom finns det dokumenterat hur lekmän hade ansvar för praktiska angelägenheter kring församling och gudstjänstliv.

Fortfarande är uppdraget som kyrkvård i många ögon ett hedersuppdrag. Här i Boden utser församlingsrådet kyrkvård på förslag av kyrkoherden, som sedan utövar tillsyn över kyrkvårdarnas verksamhet.

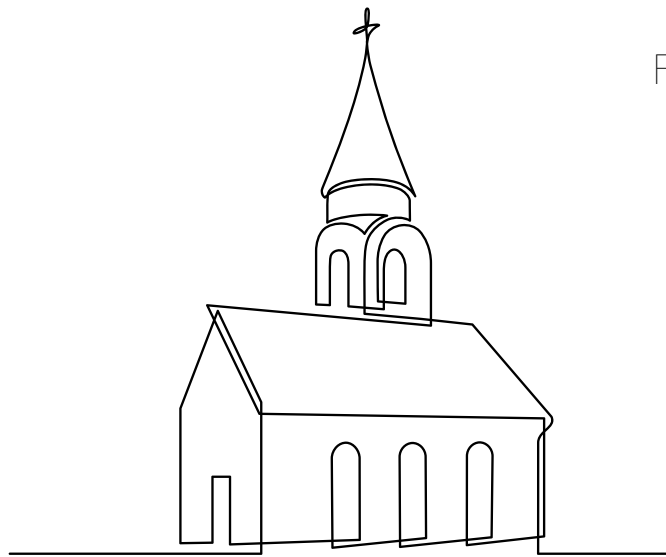
FUNKTION I GUDSTJÄNSTEN

»Uppgiften att vara kyrkvård innebär ett särskilt ansvar i gudstjänsten. Kyrkvårdskapet är en del av det liturgiska ämbetet. I många församlingar använder man även begreppet gudstjänstvärd vilket säger något om uppgiftens art.

Kyrkvärden är aktiv i de moment som ingår i gudstjänsten, såväl i förberedelserna som i genomförandet.

Finns vid entrén inför gudstjänsten

Det ger en trygghet om kyrkvärden finns vid dörren när kyrkobesökaren kommer in. Att få bli

Kyrkvärd – något för dig?

Kyrkvärden har en viktig roll i gudstjänstfirandet. Han eller hon är församlingens representant, och är tillsammans med präst och musiker med och utformar gudstjänsten. Att vara kyrkvärd har i Sverige länge varit ett ärofyllt och viktigt uppdrag, och är så fortfarande.

mött av någon, att få växla ett ord, eller få ställa en fråga är en god början till gudstjänsten. Gud är relation, och vi är med och skapar goda gudsrelationer när vi möter människor.

Textläsning

Kyrkvärdar läser dagens texter i överenskommelse med tjänstgörande präst. Oftast handlar det om gammaltestamentlig- och episteltext.

Kollekt

Under psalm oftast efter predikan tas dagens kollekt upp. Efter insamlandet går man till koret där

prästen ber om Guds välsignelse över gåvorna.

Förbön

Kyrkvärden har möjligheten att själv vara med om att utforma de ord som sägs i gudstjänsten genom att själv skriva förbönen som enligt kyrkohandboken ska vara förberedd av präst eller lekman och också vara lokalt förankrad.

Nattvard

Kyrkvärden ställer i ordning nattvardskärnen ute i sakristian. Kärnen bärs sedan antingen in i kyrkan under procession eller så låter man dem stå på altaret vid mässans

början enligt prästens avgörande.

Mässfirande

Kyrkvärden kan och får gärna vara delaktig i utdelandet av nattvarden. Vanligt är att präst delar bröd, medan kyrkvärd delar vinet.

Recession

Under slutpsalmen bär präst och kyrkvärd oftast ut nattvardskärnen.

Efter gudstjänsten

Efter gudstjänsten gör kyrkvärden i ordning efter måltiden, räknar kollekt och har även att i första hand se till människors behov genom att finnas i kyrkan.

VILL DU BLI KYRK- VÄRD?

» Kontakta någon av prästerna i Svenska kyrkan Boden om du skulle vilja bli kyrkvärd!

Läs mer på:
[www.svenska-kyrkan.se/
boden/
kyrkvard](http://www.svenska-kyrkan.se/boden/kyrkvard)

”Ett nytt bud ger jag er: att ni skall älska varandra. Så som jag har älskat er skall också ni älska varandra. Alla skall förstå att ni är mina lärjungar om ni visar varandra kärlek.

Johannesevangeliet 13:34–35

”Min roll som diakon blir att hålla om”

Jag sitter och mejlar när det plingar till och jag ser ”senaste nytt” från lokal-tidningen. En bil har frontalkrockat med en personbil och föraren i personbilen är avliden. Jag undrar när jag ser bilen om de anhöriga är underrättade.

Polisen och kyrkan tar hjälp av varandra när anhöriga ska underrättas om en olycka.

Foto: MAGNUS ARONSON

Någon timma senare ringer sjukhusprästen. Han meddelar att han sitter med anhöriga till en avliden i denna olycka. Han säger att en av de anhöriga bor i min församling och är ännu inte underrättad. Polisen ska åka dit med dödsbudet och han frågar om jag eller någon kollega kan följa med som extra stöd, då den anhörige är gammal och ensam hemma. Jag ber om tio minuter. Är glad att jag tagit med min diakonskjorta som jag byter om till i hast. Strax efteråt rullar en polisbil fram och hämtar upp mig.

PÅ VÄGEN HEM till den anhöriga säger polisen att när han funderade på vad han skulle utbilda sig till fanns diakon med som ett alternativ... Han frågar mig hur jag tycker vi ska lägga upp besöket. Jag svarar att detta är första gången för mig så jag är tacksam om han tar kommandot och att jag finns med som stöd. Så blir det. Jag, polisen och hans kollega som är polisaspirant ringer på och blir småningom insläppta. Polisen är följksam och mjuk och tar vederbörande i handen och säger att han har ett dystert besked att lämna. Min roll blir att hålla om och häm-

ta ett glas vatten samt prata lite praktiskt kring färden som ska ske snart till sjukhuset där de övriga anhöriga väntar. Det känns bra i vårt samarbete, vi kompletterar varandra.

I BILEN TILL sjukhuset kommer vi överens om att jag inte behöver följa med eftersom sjukhusprästen möter upp. Vi skiljs åt och personen tar min hand och tackar. Jag lovar ringa dagen efter. Vi har kontakt då och då och jag kommer

stötta på det sätt som efterfrågas. Kanske blir det naturligt framöver med sorgegrupp och då kan jag naturligt vägleda till det.

Ur boken *Sverige mellan stolarna*

Sverige mellan stolarna
Berättelser om utsatthet. Om människor och möten i Svenska kyrkans diakoni

SWISHA EN GÅVA

FÖLJ OSS!

Följ Svenska kyrkan Bodens!

»svenska-kyrkan.se/boden
»facebook.com/svenska-kyrkanboden
»instagram.com/svenska-kyrkanboden
»Varje vecka i Bodens Gratistidning.

VERKSAMHETEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

DRICKA DIREKT		HON FIRAS I SLUTET AV DENNA GLYKEMISKT INDEX		MÅNAD		FÖR-MODAS		ÅNG-BÅT			
ALLA	...	DAG						BOK 2203			
SÅG EMIL		VÄXA UPP		GREPPA		KRAFT-FULL					
KRAK		ABRA-SIONS-VITNE		KASTA-DES I EN BRUNN		INNE-HÅLLER MÅNGA BREV					
MYN-NAR I RHEN		JOEN-SUU HITTAR DU HÄR		HINDER GLOBEN OCH ULLEVI		SAKNAR SLUT GARD-NER					
FÖGA SPRIDD		TON		ITA-LIENSKT FURSTE-HUS		KANSKE ETT SIS-TA MÅL SPÄNS-TIG					
SKO-PAR	ÄR JU RASANDE GER UTSLAG		SKÖVDE-HELGON		BROTT		KAN MAN AV ILSKA				
REPA-RE-RÄR MED LÄDER-LAPP	GRILLAS		ÄR SJÄLV-SPELANDE		TAR MAN FÖR DEN MAN GILLAR		HÄR FÅR MAN INGEN VÅRD				
SEGER-SÄLL	HJÄLP-ORGA-NISA-TION		KÅSE-RADE I DN		OR-KESTER-PLATS		EMEDAN				
STEKT	FAST-NAGLAS MOR PÅ ÄLDRE DAR		HAK-PARTI MARIN-STABEN		SNITT-RESUL-TAT		LYNN SOM SJÖNG FÖRMÅR				
PSALMEN		"Så skydda mig med din starka hand, du Fader god		VÅT-MARKER		GÖR OXE TILL FÄGEL		RYGGAR-NA I NA-TUREN			
□ □ ,		och låt mig växa för livets land, som är ditt himmelska rike."									

GRATTIS!

Vi gratulerar vinnarna i det senaste korsordet:

- » Ingrid Bondesson Sahlin
- » Zigrid Bäckström
- » Eivor Sundbaum

GÖR SÅ HÄR

Sänd in lösningen till:
Församlingsexpeditionen
Strandplan 25
961 34 Boden
Vi vill ha ditt svar senast
den 21 oktober.

» De tre först öppnade rätta lösningarna vinner en presentcheck till en kyrklunch. Vinnarna får besked per post, och sina namn publicerade i nästa nummer av Kyrkfönstret.

Namn:

Adress:

Postadress:

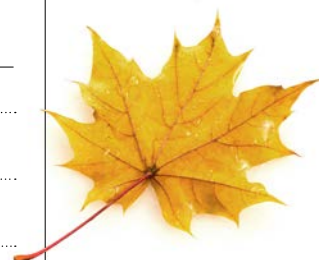

Foto: GETTY IMAGES

Gammal eller ung spelar ingen roll

Kyrkan är bara för gamlingar” – var det visst någon som sa. Men det är långt ifrån den verklighet som jag möter i min och mina kollegors vardag.

Sant är nog att andelen äldre personer som kommer till våra mötesplatser är hög, men det beror på att denna grupp aktivt söker sällskap för att bryta sin ensamhet, och att våra mötesplatser och aktiviteter som är näst intill kostnadsfria (självkostnadspris för fika) passar bra för en ansträngd pensionärsbudget.

JAG ARBETAR SOM diakon och i mitt arbete träffar jag människor, små och stora, ensamma och familjer, glada och ledsna, friska och sjuka, svenskar, nysvenskar, asylsökande och många fler. Ålder spelar ingen roll utan är bara en variabel i en värld där varje människa någon eller några gånger i livet kommer att befinna sig i utsatthet. En situation där man är speciellt sårbar, under en kortare eller längre tid, och behöver stöd.

En del av det kyrkan gör är att ta hand om sårbarheten i ett akut skede. Vi försöker ingjuta hopp och lindring genom samtal, själavård, ekonomiskt stöd, hembesök, eller annat som den omedelbara situationen behöver. Den andra delen som vi arbetar

Kyrkorna i Boden erbjuder ett brett utbud av verksamhet. Det Internationella kaféet är exempelvis en mötesplats för människor i alla åldrar och från alla världens hörn.

Foto: JOHANNES FRANSEN

mycket med är att försöka förebygga utsattheten i samhället på olika sätt genom att ha verksamhet och mötesplatser dit alla är välkomna. Alltifrån musik och sång till olika samtalsgrupper och mötesplatser, där man träffar andra i en liknande fas i livet, exempelvis föräldrar, ungdomar, ensamma, barn, sörjande, sökare eller troende...

NÅGOT SOM LOCKAR människor i alla åldrar till en och samma verksamhet

är till exempel när vi firar vardagsgudstjänst och äter tillsammans. Och då menar jag inte nattvardens bröd och vin, utan vanlig mat som spagetti och köttfärsås eller tacos. Måltiden öppnar upp våra hjärtan och liv när vi genom delande, gemenskap, omsorg och mat för dagen får en möjlighet till vardagslivets samtal runt borden. Här möts vi, ansikte mot ansikte, och här spelar ålder och livssituation ingen roll.

Du ska veta att den verksamhet som du förknippar mest med kyrkan, nämligen gudstjänsterna på söndagarna, bara är en liten del av all vår verksamhet. Den största delen, kanske uppemot 90 procent, sker under vardagarna och där finns något för alla – även för dig.

Annika Berglund
Diakon i Boden

Verksamheten i Svenska kyrkan Boden är möjlig tack vare alla medlemmar!

JAG VILL BLI MEDLEM I SVENSKA KYRKAN
SKICKA MIG EN INTRÄDESBANKETT!

Namn:

Adress:

Postadress:

Klipp ut och skicka talongen till:

Svenska kyrkan Boden
Strandplan 25
961 34 Boden